

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XVII. Filii Israël accipiunt ab Ægyptiis Vasa aurea & argentea, & parant se ad iter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

Hæc una ex millibus: Longior enim essem, si narrare inciperem cruces quas *Maria Regina Scotiae* passa est à tyranna *Angliae, Elisabetha*, donec tandem ipsius cruento & barbarico gladio caput amputandum subjecit.

Quod si coronata capita, in ipso felicitatis statu, tot cruces patiendas habent, quis miretur, nullam esse domum, aut unquam fuisse, quæ non habeat suam crucem, sicuti in *Egypto nulla domus erat in qua non jaceret mortuus*, nulla sine luctu, nulla sine fletu, nulla sine dolore.

Excipiebantur tamen domus filiorum *Israël*; cum enim angelus totam *Egyptum*, percutiendo primogenitos, perambulare, asperserat prius *Israëlitæ*, jussu Dei, utrumque postem domorum suarum sanguine agni, & ubicumque angelus sanguinem illum videbat, pertransibat domos illas sine læsione.

Denique ubi *Pharao* miseram illam cladem intellexit, surrexit, inquit Scriptura, de nocte, & ut aliqui putant ipse met *Moysem* illa nocte adivit, quem suaviter quiescentem domi suæ inveniens, vocando excitavit, dixeritque: *Surgite, & egredimini à populo meo, vos, & filii Israël: Ite, immolate Domino sicut dicitis: Oves vestras, & amenta assumite, ut petieratis, & benedicite mihi, sive orate pro me: Alii tamen existimant illum hæc dixisse Moyse per nuntios quia dixerat illi moyses: Non videbis amplius faciem meam.*

DISCURSUS XVII.

Filii Israël accipiunt ab Ægyptiis Vasa aurea & argentea, & parant se ad iter.

CUM Deus primum mitteret *Moysem* in *Egyptum* ad *Pharaonem*, dixerat illi: *Non exhibitis vacui, sed postulabit mulier à vicina sua, & ab hospita sua vasa argentea & aurea, ac vestes, ponetisque eas super filios & filias vestras, & spoliabitis Ægyptum.*

Postea dixit illi: *Dices omni plebi, ut postulet vir ab amico suo, & mulier à vicina sua vasa argentea & aurea: Dabit autem Dominus gratiam populo suo coram Ægyptiis.*

Hæc cum *Moyse* intellexisset ex Deo, præcepit filiis *Israël* ut mandatum Dei explerent: *Fecerunt ergo*, inquit Scriptura, filii *Israël*,

Israël, sicut praeceperat *moyses*, & petierunt ab *Aegyptiis* vasa aurea & argentea, vestemque plurimam, & spoliaverunt *Aegyptios*. Nam cum illis omnibus iter aggressi sunt, & abierunt ex *Aegypto*, numquam amplius redituri, nec reddituri quod acceperant.

Sed cum hoc valde mirabile videatur quod *Aegyptii* libenter tam pretiosam suppellectilem darent *Israëlitibus*, quos jam videbant stare in procinctu ad abeundum: Quæstio est quomodo hoc ita potuerit fieri?

Respondeo 1. Quod non petierint sibi illa in perpetuum dari, sed tantum commodari, inquit Scriptura. 2. Non dubitabant *Aegyptii* illos redituros, sciebant enim illos tantum postulasse à *Pharaone* ut iter trium dierum abirent in solitudinem, ut Deo sacrificarent.

3. Verosimile est prætexisse solennitatem festi quod celebrare debebant, ac dixisse: Nos ad sacrificandum, festumque maximum Deo agendum discedimus; commodate ergo nobis vestes pretiosas, dignas tanta solennitate, & vasa idonea tanto sacrificio; quod illi libenter faciebant, honorificum putantes si illorum suppellect argentea illic ostentui staret: Sicut sæpe contingit ut magnæ Dominæ inter nos libenter accommodent sua monilia vel ad ornanda altaria, vel actores in theatris.

4. Quia Deus fecerat ut filii *Israël* haberent gratiam apud *Aegyptios*, hoc est, fecerat illos gratiosos in verbis, gratos in modo loquendi, & amabiles in vultu: Talem etiam gratiam, & pulchritudinem postea dedit *Iudis* ut placeret oculis *Holophernis*, hominibus barbari.

Propterea cum Philosophus *Plato Dionem Syracusanum* virum doctissimum videret vultu esse severo, monuit illum, ut magis comem ac gratiosum se formaret ad conciliandos hominum animos, dicens, illam vultus severitatem non pro urbibus esse, sed pro solis ac solitudinibus.

Puto tamen quod potius Deus inflexerit corda *Aegyptiorum* (omnium enim corda in manu Dei sunt) ad tenerum quandam amorem *Israëliitarum*, ad eis bene volendum & benefaciendum, ut *Aegyptiis* viderentur non solum commiseratione digni propter miserias, sed etiam amore & honore; quo factum est, ut libenter illis commodarent, imo, ut habet textus *Hebraus*, illis ultro obolerint quidquid vellent.

Sed

Sed jam restat alia quæstio an jure licuerit *Israelitis* spoliare *Egyptium*? quia videtur hoc furtum & rapinam fuisse.

Respondet *Augustinus* q. 39 in *Exod.* Non fecerunt, inquit, furtum *Hebraei*, sed Deo jubenti ministerium præbuerunt. Et *D. Thomas* 2. 2 q. 104. Art. 4. Non fuit, inquit, contra justitiam quod Deus mandavit *Judæis*, ut res *Egyptiorum* acciperent. Quare? quia Dei sunt omnia, & ipse supremus omnium Dominus est, ergo potest jure disponere de omnium bonis, & illa eripere, ac dare cui voluerit: Adeoque nihil abstulerunt filii *Israel* ex *Egypto*, invito Domino, quia ipse hoc illis imperarat, consequenter non sunt furati, quia furtum est quando aliquid aufertur invito Domino.

Respondet 2. *Augustinus* Lib. 22 contra *Faustum*: *Egyptii*, inquit, sacrilegi & iniqui erant, qui auro illo, hoc est, Dei creatura male utentes ad creatoris injuriam, suis idolis serviebant, & homines peregrinos labore gratuito injustè & vehementer afflixerant. Digni ergo erant & *Hebraei*, quibus talia juberentur, & *Egyptii* qui talia paterentur.

Secluso ergo Dei jussu, poterant *Israelita* bona *Egyptiorum* in spoliis accipere, titulo justis belli: *Egyptii* enim erant publici hostes filiorum *Israel*, qui eos usque ad mortem persecuti fuerant, & miris modis vexaverant: Ergo poterant eos ut publicos suos hostes *Israelita* spoliare. Poterant id etiam facere titulo mercedis, quia gratis illis jam tot annis servierant, & hoc est quod ait *Sapiens* cap. 10. *Reddidit Deus justis mercedem laborum suorum.*

Jam restat una animadversio in hæc verba: *Postulabit vir ab amico suo, & mulier à vicina sua, & ab hospita sua*, vel ut habent *Septuaginta*, à *cohabitatrice sua*, *vasa argentea, & aurea.*

Hic adverto 1. Ut vir non petat nisi à viris, & foemina non nisi à foeminis, non enim decebat ut in tanto tumultu, & concursu, foeminae passim & ubique viris, & viri foeminis miscerentur, præsertim propter *Egyptios* libidini admodum deditos; volebat ergo Deus prospicere modestiæ ac castitati.

2 Sic statuebat Deus, ut vir amicum suum sive prope, sive procul habitantem adiret, foeminae vero, non adirent ædes remotiores, sed unaquæque ad vicinam tantum suam, vel sibi sub eodem tecto cohabitantem se conferret.

Ex quo colligitur foeminis proprium esse debere, sed præsertim puell-

Fœmina
non va-
gentur.

324

DISCVRSVS MORALES IN

puellis, adhuc magis virginibus Deo devotis, non passim discurrere per plateas & domos.

Propterea tamen nolo hic laudare quarundam nationum nimiam, & prope dixero insanam severitatem, apud quas fœminis tertio dumtaxat egredi in vita licebat, primo ad baptismum: Secundo ad matrimonium: Tertio ad sepulchrum. Hoc enim erat feminas quasi eleminare extra hominum Societatem, cum plerimæ fœminæ virtute ac ingenio præditæ non minus valeant rebus agendis, quam viri.

Nec laudo illud quod *Aristoteles* narrat *Lib. 5 Polit.* scilicet quod suo tempore in urbibus crearetur præfectus aliquis qui mulieribus intenderet, ne evagarentur, hoc enim erat omnium honestati ac virtuti diffidere, & omnes habere suspectas, quasi vero omnia liceret fidere viris, fœminis nihil: Stulta sunt ista.

Neque etiam probo *Chinensium* morem adhuc hodiernum, qui puellis infantibus pedes ita obvolvunt ac premunt, ut majores effectæ tam exiguos habeant pedes ut iis non possint insistere, quod ab illis inventum ut pedem efferre domo non possint: Hoc est, sine ratione, vim inferre naturæ, quæ alio modo poterat doceri modestiam moderatam.

Stultum etiam est quod ait *Nicetas Scholiastes in Prov. cap. 31.* Præclara est, inquit, earum matronarum laus, quæ hominum cœtus ita fugiunt, ut ne viri quidem sciunt, an vitæ hujus luce fruuntur. Fateor hoc quidem laudari debere in illis quæ se includere cellis angustis, vel extra homines degunt in solitudine, ut soli Deo vivant, tales enim quasi vivæ sunt mortuæ, sed quis mihi persuadere poterit hanc omnium fœminarum vitam esse debere?

Propterea frustra hic adfertur exemplum *Judith* de qua dicitur *Judith cap. 8.* quod in superioribus domus suæ fecerit sibi secretum cubiculum in quo cum puellis suis clausa morabatur. Hoc non potest omnibus fœminis applicari: Quia ut *Petrus Damianus* ait *Epist. 14. Judith* de domo communi reclusorium fecerat, magna laus, incluserat se, ut soli Deo vacaret, sed hoc commune esse non potest omnibus fœminis.

Denique non probo quod *Cajetanus* ait in *Psal. 127.* Uxor est, inquit, non in atrio, non in porta, non in media domo, in qua sicut viri, sed in angulis, seu penetralibus domus esse.

Dico ergo 1. Quoad fœminas conjugatas, illas esse debere sicut erat

erat illa quam describit *Salomon Proverb. cap. 31.* Erat illa uxor nobilis Senatoris, cuius primaria cura erat curare domestica: *Quæsit enim, inquit Salomon, lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum, de nocte surrexit, deditque prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis, omnes domestici eius vestiti erant duplicibus, Sindonem fecit & vendidit, consideravit semitas domus sue &c.* An ideo semper clausa manebat domi? nullo modo, inquit *Salomon*, sed egrediebatur ut negotiaretur in commodum domus, & vidit, inquit *Salomon, quia bona erat negotiatio ejus.* Exhibat foras ut consideraret agrum, & emit eum: Ibat ad villam, & plantabat vineas.

Denique erat quasi navis Institoris quæ egreditur portu ut alio vehat merces, sic & illa egrediebatur domo, ut ferret mercedem operariis, & eleemosynas pauperibus, dicit enim *Salomon: Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem.* Prima ergo ejus cura erat totam domum componere, invigilare liberis & ancillis, illos docere bonos mores, hoc est quod *Salomon* dicit: *Os suum aperuit sapientiæ, attendere ne quid perperam fieret, complacere viro suo sua clementia, ut ei, inquit Salomon, omnibus diebus vitæ redderet bonum & non malum: Deinde exire ad sua negotia, vel interdum ad villam honestæ recreationis causa.*

Si tales essent omnes fœminæ conjugatæ, non esset quod merito reprehenderetur in illarum egressu de domo: Sed illæ merito reprehendendæ sunt, imo & detestandæ, quæ omnes modestiæ limites excedunt, dum neglecta familia passim vagantur per plateas otiosæ in Rhedis, & quotidie tempus terunt extra domum, vel lusibus, vel inutilibus conversationibus.

Dico 2. Quod *Paulus* Apostolus *1. Timoth. cap. 5* juniores viduas merito carpit, quod otiosæ circumirent domos, & non solum otiosæ, sed etiam verbosæ, & curiosæ, loquentes qua non oportet. Non prohibet absolute *Paulus* egredi domo, sed vagari per domos, & otiosis, vanis, imo & turpibus sermonibus tempus prodigere.

Quoad juniores puellas dico 3. Cum *Paulo 1. Cor. cap. 4*; quod thesaurum virginitatis habeant in vasis fictilibus: Non sunt sine periculo vitra ut frangantur, quando sæpius de uno loco deportantur in alium: Vel, ut ait *D. Gregorius Hom. 11 in Evangelia.* Deprædari desiderat qui thesaurum publice portat in via, sunt enim, inquit, multi latrunculi qui obsident viam, si multum vagaris, cave ne incidas in manus eorum. Hoc certum est nullo modo

decere ut puellæ passim solæ egrediantur, nisi forte ad vicinam suam, uti Deus volebat facere foeminas *Israëliitarum* in *Agypto*.

Hoc est quod tam serio *D. Hieronymus* inculcat *Leta* nobilissimæ matronæ *Romana Epist. 7. Paula*, inquit, filia tua, pergat ad templum cum parentibus suis. Nusquam absque te procedat in publicum: Basilicas Martyrum & Ecclesias sine matre non adeat, nullus ei juvenis arrideat. Si quando ad suburbana perges, domi filiam non relinquis. An quia semper periculum est peccandi? hoc non, sed quia repugnat honestati, & decentiæ aliter facere.

Scio esse quæ dicant. Ergone semper lateri matris oportet esse affixas, & numquam habere libertatem? quam libertatem vis habere? agendi quæ non decent? si ita est? propterea dum egrederis, numquam deberet mater à latere tuo discedere: Si non vis male agere? quid hoc impediet si mater tibi adsit?

Denique si hæc deceant seculares puellas, quid erit de virginibus Deo dicatis? Audiamus *Hieronymum Epist. 22* ubi loquitur ad *Eustochium*, nobilem illam celebremque in seculo Virginem: Nolo, inquit, te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos civitatis; Foris vagentur virgines stultæ: Tu intrinsecus esto cum sponso: Zelotypus est *Iesus*, non vult ab aliis videri faciem tuam. Vel, ut ait *Ambrosius Lib. 1 de Virginit.* Non est *Christus* circumforaneus, non invenitur in triviis, nec in turbis, sed in solitudine. Nesciunt subinde tales virgines unde in illis oriatur sterilitas animæ, desolatio mentis, tentatio, ac perturbatio, quo abierit illa devotio, illa consolatio sponsi quam solebant habere? Ego verbo respondeo: Dum nimium vagantur, & tædium habent in solitudine, omnia perdunt,